

Mürşit Bey - (Reşat Nuri Güntekin'in "Acımak" Romanı) Saf

Karakter Mürşit Bey'in, kayınvalidesi ve karısı tarafından çocuklara yanlış anlatılan karakteri ile yazdığı hatıra defteri akabinde anlaşılan gerçek kişiliği vardır. Kadınlar tarafından, çapkın, müsrif, hırsız, cimri, tembel gibi ithaflarda bulunulmuştur. Oysa, Mürşit Bey, iyimser, çalışkan, ilkel, kuralcı, namuslu, fedakar bir adamdır. Evliliği ile birlikte, Mürşit Bey'in karakteri değişmiş, birçok iyi özelliğini kaybetmiştir.

Aktiviteler Mürşit Bey, öğrencilik hayatını yoğun olarak çalışmakla geçirmiş, memuriyetinde de üstüne vazife olan, olmayan her şeyde aktif rol oynamıştır. Ev ve aile hayatında yaşadığı zorluklarda zaman zaman alkole sığınarak teselli bulmuş, evi terk ettikten sonra da alkolik ve sefil vaziyette yaşamını tamamlamıştır.

ÖRNEK ANILAR

Tembel Mürşit Bey'in karısı ve kayınvalidesi tarafından kabul edilip yayılan karakterindeki belirgin özellik "tembel" olmasıydı. "Bu kibar aile onlara çok iyilik etmişti. Necip Bey, tembelliği ve serkeşliği sebebiyle işinden kovulan Mürşit Efendi'yi kendi maiyetine almış, ona mühim bir iş tevdi etmişti. Fakat o yardım elini ısırarak istidadıyla yaratılmış bir adamdı."

Cimri Mürşit Bey'in kazancının kat kat üzerinde para harcamayı alışkanlık haline getiren karısı ve kayınvalidesi, Mürşit Bey için cimri tanımlamasını yapıyordu. "Babasının zulmüne kurban olanlardan biri de bu içli küçük kızdı. Zavallının süslenmeye, eğlenmeye ihtiyacı vardı. Halbuki Mürşit Efendi, onu herşeyden mahrum ediyordu. Kendi içkisine, çapkınlığına dünya kadar para sarfettiği halde ona bir çift çorap almamak için bin dereden bin su getiriyordu."

Çapkın/ Müsrif Memuriyetten kovulduktan sonra, geceyarılarına kadar hamallık, işçilik gibi işlerde çalışkan, eve az para getirebilen, Mürşit Efendi, eve geldiğinde kadınlar tarafından çapkınlıktan geliyormuş gibi tasavvur ediliyordu. Kızlarına da çapkın, müsrif olarak lanse ediyorlardı. "Aldığımı, bulduğunu sokak kadınlarına yediren bu adam çocuklarına karşı çok hasisti."

İyimser Okulundan mezun olduğu vakit, geleceğe umutla bakan, iyimser bir gençti Mürşit Efendi. "Benimle beraber diploma alan arkadaşlarımın arasında istikbalden şüphe edenler var. 'Acaba istediğimiz kadar mesut olabilecek miyiz? Düşündüklerimizi elde edebilecek miyiz?' Diyorlar. Korkuyorlar, düşünüyorlar... Kimsenin fikrine karışmam. Fakat ben kendi hesabıma çok nikbinim."

Çalışkan Mürşit Efendi, öğrencilik hayatında ve memuriyetinde daima en çok çalışkanlardan olmuştur. "Arkadaşlarımdan bazıları mutlaka İstanbul'da kalmak için ayak diretiyorlar, bin yere başvuruyorlar. Ben o fikirde değilim. İstanbul'da kimim var? Bazıları da İzmir, Bursa gibi yakın ve parlak vilayetleri istiyorlar. Bunun da bence pek ehemmiyeti yok. Büyük merkezler insanı avare eder. Gezilecek, görülecek sefahat edilecek yeri olmayan küçük kasabalarda dahi iyi çalışılır. Gece geliyor. Ben şimdiye kadar zevki çalışmakta bulmuş bir gencim. Bundan sonra da şüphesiz öyle yapacağım. Faal namuslu bir memur olacağım."

İlkel Okulu bitirip, diplomasını alan Mürşit Bey, kendine ilkeler koyar. "Bu yeni başlayan hayat karşısında bir program yaptım. Umdelerimi, kararlarımı önümdeki masanın kırık taşına kurşun kalemle birer birer yazıyorum:

- Vicdanımın sesini daima dinleyeceğim.
- Hiçbir zaman kanun haricinde iş görmeyeceğim.
- Meslektaşlarımla son derece iyi geçineceğim.
- Yalan söylemeyeceğim.
- Rüşvet almayacağım.
- Yalnız meslek hayatımda değil, hususi hayatımda da daima afif kalacağım.
- Vazifemi daima hakkımdan üstün tutacağım. Doğruluk, sebat ve gayretim neticesi olarak terfi ve terakki edersem sevineceğim. Fakat mağdur kalırsam yerinmeyeceğim. Hatta doğruluktan darp bile görsem nevmit olmayacağım."

Kuralcı Mürşit Bey, katı kuralları olan, vazifesinde de kurallarını daima uygulayan bir adamdı. "Bunak, cahil, ahlaksız, idaresiz bir muallimi iş başında bırakamazdım. Kanun da, vicdan da bana bu adamı mektepten atmayı emrediyordu. Bu emri yerine getirdim."

Fedakar Mürşit Bey, ailesi için hiçbir fedakarlıktan kaçınmazdı, kendi isteklerini ve gelecek planlarını, ailesinininkiler yanında önemsemezdi. "Zavallı çocuğun herhalde bir şeyi var ki böyle yapıyor. Onu memnun etmek, rahat yaşatmak için hiçbir fedakarlıktan çekinmiyorum. Evimizde hizmetçiden başka bir kadın, bir de onun oğlu Hafız Recep isminde bir molla var."

Namuslu Mürşit Bey, namus ve ahlak kuralları her şeyin üzerinde tutar, bunu içinde karısından sitemler işitirdi. "Namuslu bir adam oldun da eline ne geçti. Sanki başkaları gibi çalıp çırpaydın bizim de elimizde beş on paramız

olurdu. Böyle sknt ekmezdik. Hiç değilse biraz daha gözünü aamaz mıydn? Bak eski defterdar... İstanbul'da bilmem ne müsteşarı oldu geldi.”

Hırsız Ailesinin bitip tükenmeyen istekleri, artan harcamalar ve borçlar Mürşit Efendi'nin ahlakını çöküntüye uğrattı. Elini harama sürmeyeceğine dair yeminler eden Mürşit Bey, artık hırsız olmuştu. “O vakit rüyada bir insan gibi ne düşündüğümü, ne yaptığımı bilmiyordum. Bu tesirle vazife başında ufak ufak yolsuzluklara daha doğrusu suistimallere, hırsızlıklara başladım. Bir kere bu yola girildi mi, tabii çorap söküğü gibi gider... Evvela bazı yolsuzluklara göz yumuyor, bunun temin ettiği para ile sokakta yakama yapışan, evde kapımın önüne gelip rezalet çıkaran alacaklıların en azılılarını susturuyordum. Sonra işi büyüttüm. İnsafsızca almaya başladım. Az zaman içinde elime epeyce para geçti. Bu paranın pek azını borca kapadım. Çünkü artık alacaklıların hakaretinden utanmamaya alışmışım.”

Düşünceli / Akıllı Mürşit Bey, büyük kızını kaybetmişti. Maddi ve manevi olarak büyük bir çöküş yaşamaktaydı, fakat yine de küçük kızı Leyla için düşkün haline rağmen düşünceli, akıllı davranıyordu. “İki kızım vardı... Biri öldü... Öteki de ya ölecek... Ya ahlaksız olacak...Senin hatırlı ahabpların vardır...Şu çocuğu leyli mektebe kabul ettirebilir misin? Böylece hem bir masumu kurtarmış, hem de bana edebileceğin tek iyiliği etmiş olacaksın?”